

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

5. oktober 2018

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 438 (Alm. del) af 26. juni 2018 stillet efter ønske fra Finansudvalget

Spørgsmål

Hvad vil den skønnede arbejdsudbudsvirkning være for Danmark, hvis EU-direktivet om øremærket barsel på 2 måneder gennemføres i den form, som Ministerrådet vedtog den 21. juni 2018 i en flertalsafgørelse?

Svar

Efter de gældende regler har mødre ret til fravær i fire uger forud for en fødsel (graviditetsorlov). Efter fødslen har mødre ret til 14 ugers fravær (barselorlov). Fædre og medmødre har i den sammenhæng efter fødslen ret til fravær i to uger (fædre/medmødreorlov). Under graviditets-, fædre-, medmødre- og barselorlov har både mødre, fædre og medmødre ret til barselsdagpenge.

Efter de første 14 uger efter en fødsel har begge forældre i Danmark hver især ret til fravær i 32 uger (forældreorlov). I denne periode har forældrene til sammen ret til barselsdagpenge i 32 uger, som de i dag frit kan fordele i mellem sig. I forbindelse med adoption gælder der i hovedtræk samme regler.

Det bemærkes, at forhandlingerne om orlovsdirektivet ikke er afsluttede, og det er derfor endnu uvist, hvad resultatet af forhandlingerne bliver.

Den 21. juni 2018 opnåede landene på EPSCO-rådsmødet ved kvalificeret flertal enighed om Rådets generelle indstilling i det såkaldte "orlovsdirektiv", som bl.a. vedrører øremærkning af en del af forældreorlovsperioden samt øremærkning af barselsdagpenge i forældreorlovsperioden. Det vurderes, at Rådets generelle indstilling vil give forældrene mindre fleksibilitet og frihed til at tilrettelægge forældreorlovsperioden på barselsdagpenge.

Forhandlingerne om direktivet fortsætter nu i trilogforhandlingerne mellem Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet.

I Rådets generelle indstilling indgår en individuel ret til øremærket fravær i forældreorlovsperioden på to måneder til hver forælder. Det vurderes ikke, at denne ændring i sig selv vil have en virkning på arbejdsuddet i Danmark. Efter gældende regler har begge forældre i Danmark allerede ret til fravær i 32 uger i forældreorlovsperioden, *jf. ovenfor*. Endvidere lægges der i den generelle indstilling op til, at hver forælder får øremærket individuel ret til barselsdagpenge i 1½ måned (ca. 6

uger), som ikke kan overføres til den anden forælder.

Konsekvenserne for arbejdsudbuddet af at øremærke en del af retten til barselsdagpenge i forældreorlovsperioden afhænger af, hvordan øremærkningen faktisk påvirker forældrenes adfærd. Ved fuldt gennemslag, dvs. hvor alle fædre afholder samtlige 6 uger vil der være et fald i arbejdsudbuddet. Det skyldes, at kvinder, såvel overordnet set som i den fødedygtige alder, i gennemsnit har en lavere præsteret arbejdstid end mænd. Derfor sker der en reduktion i det effektive arbejdsudbud, når der sker et skift i barselsafholdelsen fra kvinder til mænd. Ved mindre ændringer i mænds afholdelse af orlov kan en øremærkning omvendt samlet set indebære en forøgelse af det effektive arbejdsudbud.

Der findes ikke et sikkert evidensgrundlag for størrelsen af adfærdsvirkningen, som direkte kan anvendes til at skønne over arbejdsudbudsvirkninger af den foreslåede øremærkning. I stedet kan de potentielle arbejdsudbudsvirkninger skitseres med eksempler baseret på de resultater, der er præsenteret i *Rapporten om øremærket barsel (2013)*.¹ Resultaterne i rapporten tager udgangspunkt i orlovsperioder ifm. barsel afholdt af forældre til børn født i 2010.

Der blev udbetalt barselsdagpenge til forældrene (mor, far eller begge) til ca. 56.000 nyfødte børn ud af de omkring 63.000 børn, som blev født i 2010. I den forbindelse afholdte mødre og fædre i gennemsnit hhv. ca. 19,7 og 2,3 ugers forældreorlov med barselsdage. Et gennemsnit over antallet af uger med barselsdagpenge i forældreorlovsperioden dækker imidlertid over meget forskellig længde af orloven – fra ingen til fuld orlov på 32 uger.

Eksemplerne, der præsenteres i det følgende, omfatter familier, hvor begge parter skønnes berettigede til barselsdagpenge, og hvor forældrene bor sammen.

For fædre, der i dag afholder under 6 ugers forældreorlov og er berettigede til barselsdagpenge, øges afholdelsen af orlov i eksemplerne med et givent antal uger oven i den orlov, de afholder i forvejen. Forældreorlov til fædre øges dog maksimalt til 6 uger i alt, og således at familiens samlede forældreorlov ikke overstiger fraværet før en øremærkning.

For mødre forudsættes en forældreorlovsperiode på maksimalt 26 uger. Det indebærer fx at en kvinde i beskæftigelse, der efter gældende regler afholder forældreorlov på 32 uger vil øge beskæftigelsen med 6 uger ved en øremærkning af barselsdagene på 6 uger i forældreorlovsperioden.

De forskellige grader af gennemslag i beregningerne afspejler:

¹ Af rapporten fremgår de beregningstekniske forudsætninger, der er lagt til grund for beregningerne. Besvarelsen tager udgangspunkt i beregninger og talgrundlag i rapporten og korrigerer disse under antagelse om, at fordelingen af kvindernes barseluger er jævnt fordelt i den omregnede periode. Link til Rapport om øremærket barsel (2013): <https://bm.dk/arbejdsomraader/analyser-publikationer/rapporter-publikationer/2013/rapport-om-oeremaerket-barsel/>

- Ingen ændring i mænds orlov (og op til 6 ugers færre barselsdagpenge til familien i forældreorlovsperioden).
- Mænd tager op til 3 ugers ekstra orlov (og op til 3 ugers færre barselsdagpenge til familien i forældreorlovsperioden).
- Mænd tager den fulde øremærkede periode på 6 uger (familien får samlet set 32 uger med barselsdagpenge i forældreorlovsperioden).

Det vurderes, at en øremærkning vil øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og samtidig reducere mænds deltagelse, i det omfang adfærdsændringerne slår igennem. Det skønnes med betydelig usikkerhed, at øremærkning af i alt 6 ugers barselsdagpenge ved fuldt gennemslag på mænds afholdelse af orlov kan indebære en reduktion af det effektive arbejdsudbud på op til 400 fuldtidspersoner, *jf. tabel 1*.

Tabel 1

Effektiv arbejdsudbudseffekt ved øremærkning af en del af barselsdagpengene i forældreorlovsperioden

Ændring i mænds orlov	0 uger	3 uger	6 uger (fuldt gennemslag)
Fuldtidspersoner			
Kvinder	3.300	3.300	3.300
Mænd	0	-2.000	-3.700
I alt	3.300	1.300	-400

Anm.: Scenarierne angiver hvor mange uger fædres barselfravær med dagpenge øges oven i den barsel fædrene afholder i dag, op til 6 uger i alt.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Rapporten om øremærket barsel (Beskæftigelsesministeriet 2013).

Det bemærkes, at økonomiske konsekvenser af en øremærkning for den enkelte familie afhænger bl.a. af forældrenes overenskomstrettigheder til løn under barsel, og hvordan husstandsindkomsten fordeler sig mellem forældrene. Fx kan det for mange privatansatte, under de nuværende overenskomster, være forbundet med en indkomstnedgang, hvis familien ønsker en uændret samlet orlovsperiode. Dette kan også være tilfældet for privatansatte på det ikke-overenskomstdækkede arbejdsmarked, *jf. Rapporten om øremærket barsel (2013)*.

En øremærkning behøver modsat ikke at være forbundet med en indkomstnedgang for familier der er dækket af overenskomster med omfattende barselsrettigheder (som fx de offentlige overenskomster). Ændrer overenskomsternes vilkår for løn under barsel sig kan de skitserede økonomiske konsekvenser være anderledes.

Med venlig hilsen

Kristian Jensen
Finansminister